

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično gonjenje lica
odgovornih za teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena na teritoriji
bivše Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-04-81-PT
Datum: 25. septembar 2008.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VEĆEM I

U sastavu: sudija Alphons Orije, predsedavajući sudija
sudija Christine Van Den Wyngaert
sudija Bakone Justice Moloto

Sekretar: g. Hans Holthuis

Odluka od: 25. septembra 2008.

TUŽILAC

protiv

MOMČILA PERIŠIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTEVU ZA FORMALNO PRIMANJE
NA ZNANJE OSUĐUJUĆIH PRESUDA MKSJ**

Tužilaštvo

g. Mark Harmon

Obrana

g. Novak Lukić
g. Gregor Guy-Smith
g. James Castle

PRETRESNO VEĆE I (dalje u tekstu: Pretresno veće) Međunarodnog suda za krivično gonjenje lica odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rešava po javnom "Zahtevu tužilaštva za formalno primanje na znanje osuđujućih presuda MKSJ" (dalje u tekstu: Zahtev) od 10. jula 2008. i ovim donosi svoju odluku.

I. ARGUMENTACIJA

1. Tužilaštvo u Zahtevu traži da Pretresno veće formalno primi na znanje osuđujuće presude koje je Međunarodni sud izrekao sledećoj petorici navodnih podređenih optuženog Momčila Perišića (dalje u tekstu: optuženi): Stanislavu Galiću, Radislavu Krstiću, Draganu Obrenoviću, Vidoju Blagojeviću i Draganu Jokiću (dalje u tekstu, zajedno: podređeni).¹ Tužilaštvo traži da se te osuđujuće presude (dalje u tekstu: Osuđujuće presude) formalno prime na znanje kao opštepoznate činjenice na osnovu pravila 94(A) Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik).²

2. Tužilaštvo tvrdi da Osuđujuće presude "imaju dokaznu vrednost i da su direktno relevantne" za pitanja iz Optužnice koja se tiču navodne umešanosti podređenih u zločine počinjene u Sarajevu i Srebrenici.³ Tužilaštvo dalje tvrdi da su Osuđujuće presude činjenice koje su "opštepoznate u sudskoj praksi Međunarodnog suda" i "ne mogu se razumno osporavati" jer su "deo sudskog spisa ovog Međunarodnog suda" i "zasnivaju se na zaključ[cima] o krivici van razumne sumnje".⁴ Tužilaštvo takođe tvrdi da su Osuđujuće presude "veoma precizno i konkretno definisane, kako u vezi s licima na koja se odnose tako i u vezi s počinjenim zločinima".⁵

3. Prema rečima tužilaštva, formalno primanje na znanje Osuđujućih presuda neće uticati na prezumpciju nevinosti optuženog jer tužilaštvo i dalje mora da dokaže van razumne sumnje postojanje veze između optuženog i podređenih, kao i *actus reus* i *mens rea* zločina za koje je

¹ Zahtev, par. 2.

² Zahtev, par. 2, 19. Pojediniosti u vezi s Osuđujućim presudama izložene su u Dodatku A Zahtevu.

³ Zahtev, par. 2, 13-18, gde se citira Optužnica, par. 41-42, 57-58, 61.

⁴ Zahtev, par. 20.

⁵ Zahtev, par. 21.

optuženi navodno krivično odgovoran.⁶ Tužilaštvo takođe tvrdi da bi takvo formalno primanje na znanje "znatno ubrzalo" suđenje "skraćivanjem vremena potrebnog za ponovno dokazivanje pitanja koja su već dokazana" van razumne sumnje pred Međunarodnim sudom, kao što je pitanje veze između podređenih i njihovih krivičnih dela u osnovi.⁷

4. Dana 22. jula 2008. odbrana je obavestila Pretresno veće da neće uložiti prigovor na Zahtev.⁸

5. Na zahtev Pretresnog veća da pojasni šta se traži Zahtevom, tužilaštvo je na pretresu održanom 2. septembra 2008. navelo da traži da Pretresno veće formalno primi na znanje samu činjenicu da je Međunarodni sud izrekao te Osuđujuće presude.⁹ Ono je istom prilikom takođe iznelo tvrdnju da će ga formalno primanje na znanje Osuđujućih presuda osloboditi obaveze dokazivanja da su podređeni počinili zločine opisane u Optužnici.¹⁰ Odbrana je odgovorila da se ne protivi formalnom primanju na znanje činjenice o postojanju Osuđujućih presuda, ali da činjenične ili konceptualne ili pravne osnove na kojima počiva Osuđujuća presuda svakom od podređenih "nisu primerene za prihvatanje na osnovu pravila 94".¹¹

II. MERODAVNO PRAVO

6. Pravilo 94 Pravilnika predviđa sledeće:

(A) Pretresno veće neće tražiti dokazivanje opštepoznatih činjenica nego će ih formalno primiti na znanje.

(B) Na zahtev jedne od strana ili *proprio motu* pretresno veće može, nakon što sasluša strane, odlučiti da formalno primi na znanje činjenice o kojima je presuđeno ili dokumentarne dokaze iz drugih postupaka pred Međunarodnim sudom koji se odnose na pitanja koja su sporna u tekućem suđenju.

⁶ Zahtev, par. 22.

⁷ Zahtev par. 23. Tužilaštvo dodaje da će, ako se odobri ovaj Zahtev, kao i Drugi zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica relevantnih za bazu zločina u vezi sa Sarajevom od 10. jula 2008. i Zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica relevantnih za bazu zločina u vezi sa Srebrenicom od 10. jula 2008, broj svedoka tužilaštva i vreme potrebno za izvođenje dokaza biti smanjeni, Zahtev, par. 3.

⁸ Dopis upućen elektronskom poštom 22. jula 2008.

⁹ Statusna konferencija, 2. septembar 2008, T. 265.

¹⁰ Statusna konferencija, 2. septembar 2008, T. 257, 269.

¹¹ Statusna konferencija, 2. septembar 2008, T. 263-264.

7. Pretresno veće na početku konstatuje da je svrha formalnog primanja na znanje unapređenje ekonomičnosti sudskog postupka i usklađivanje presuda Međunarodnog suda.¹² Međutim, kod formalnog primanja na znanje pretresno veće mora da odvaži takve interese u odnosu na pravo optuženog na pravično suđenje.¹³

1. Pravilo 94(A): opštepoznate činjenice

8. Pravilo 94(A) je obavezujuće i ne daje Pretresnom veću diskreciono pravo da odbije formalno primanje na znanje neke činjenice kada se utvrdi da je ona "opštepoznata".¹⁴ Kada se neka opštepoznata činjenica jednom formalno primi na znanje, ona postaje nepobitni dokaz.¹⁵

9. Opštepoznate činjenice u smislu pravila 94(A) su činjenice koje su notorne i ne mogu se razumno osporavati.¹⁶ One obuhvataju "opšteprihvaćene ili svima poznate činjenice, kao što

¹² *Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevima tužilaštva od 14. i 23. juna 2006. za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 7. septembar 2006. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Prlić* od septembra 2006), par. 14; *Tužilac protiv Semanze*, predmet br. ICTR-97-20-I, Decision on the Prosecutor's Motion for Judicial Notice and Presumptions of Facts Pursuant to Rules 94 and 54 /Odluka po zahtevu tužioca za formalno primanje na znanje i prezumpciju činjenica na osnovu pravila 94 i 54 Pravilnika/, 3. novembar 2000. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Semanza*), par. 20. *Vidi i Tužilac protiv Momira Nikolića*, predmet br. IT-02-60/1-A, Odluku po molbi žalioaca za formalno primanje na znanje činjenica, 1. april 2005. (dalje u tekstu: Odluka po žalbi u predmetu *Momir Nikolić*), par. 12; *Tužilac protiv Miće Stanišića*, predmet br. IT-04-79-PT, Odluku o formalnom primanju na znanje, 14. decembar 2007. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Stanišić*), par. 11; *Tužilac protiv Édouarda Karemera i drugih*, predmet br. ICTR-98-44-AR73(C), Decision on Prosecutor's Interlocutory Appeal of Decision on Judicial Notice /Odluku po interlokutornoj žalbi tužioca na odluku o formalnom primanju na znanje/, 16. jun 2006. (dalje u tekstu: Odluka po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*), par. 39.

¹³ Odluka u predmetu *Prlić* od septembra 2006, par. 14. *Vidi i* Odluku po žalbi u predmetu *Momir Nikolić*, par. 12; Odluku po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*, par. 47; Odluku u predmetu *Stanišić*, par. 11.

¹⁴ *Tužilac protiv Dragomira Miloševića*, predmet br. IT-98-29/1-AR73.1, Odluka po interlokutornim žalbama na odluku Pretresnog vijeća po zahtjevu tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je presuđeno i tužiočevom katalogu činjenica o kojima su se strane složile, 26. jun 2007. (dalje u tekstu: Odluka po žalbi u predmetu *Dragomir Milošević*), par. 21; Odluka po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*, par. 22-23, 29; *Tužilac protiv Vujadina Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, Odluka po zahtjevu tužilaštva za formalno primanje na znanje opštepoznatih činjenica na osnovu pravila 94(A), 26. septembar 2006. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Popović i drugi*), par. 12.

¹⁵ Odluka po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*, par. 42; Odluka po žalbi u predmetu *Momir Nikolić*, par. 10; Odluka u predmetu *Stanišić*, par. 10; Odluka u predmetu *Semanza*, par. 41.

¹⁶ *Tužilac protiv Laurenta Semanze*, predmet br. ICTR-07-20-A, Presuda, 20. maj 2005. (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Semanza*), par. 194; Odluka po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*, par. 22; Odluka po žalbi u predmetu *Momir Nikolić*, par. 10; Odluka u predmetu *Popović i drugi*, par. 13. Na tužilaštvu je da dokaže da se predložena činjenica ne može razumno osporavati, Odluka u predmetu *Stanišić*, par. 12; *Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-PT, Odluka po "Zahtjevu tužioca da se opštepoznate činjenice formalno prime na znanje i da se u spis uvrste dokumentarni dokazi na osnovu pravila 94(A) i 89(C)", 3. februar 2006, str. 6.

su opšte istorijske ili geografske činjenice, odnosno zakone prirode".¹⁷ Žalbeno veće je stalo na stanovište da je, za potrebe formalnog primanja na znanje na osnovu pravila 94(A), "[i]relevantno [...] da li je dotična činjenica definisana terminima koji imaju pravno značenje ukoliko se tim terminima opisuje činjenično stanje".¹⁸ Pored toga, činjenice čije se formalno primanje na znanje predlaže moraju biti "dovoljno dobro definisane tako da se ispravnost njihove primene na datu situaciju ne može razumno dovesti u pitanje".¹⁹

10. Na kraju, u skladu s pravilom 89(C), da bi neka opštepoznata činjenica bila formalno primljena na znanje, ona mora biti relevantna za tekući postupak.²⁰

2. Pravilo 94(B): činjenice o kojima je već presuđeno

11. Pretresno veće smatra da je, za potrebe ove odluke, vredno pomenuti neke aspekte prava kojim je uređeno formalno primanje na znanje, na osnovu pravila 94(B), činjenica o kojima je već presuđeno.

12. Dok su opštepoznate činjenice u smislu pravila 94(A) činjenice koje se ne mogu razumno osporavati, činjenice o kojima je već presuđeno u smislu pravila 94(B) su one "koje su dokazane u postupku između drugih strana na osnovu dokaza koje su strane u tom postupku odlučile da izvedu u konkretnom kontekstu tog postupka".²¹ Iz toga sledi da činjenice koje su formalno primljene na znanje na osnovu pravila 94(B) ne mogu biti prihvaćene kao nepobitne u postupku između nekih drugih strana koje nisu imale priliku da ih osporavaju.²² Takve činjenice su samo pretpostavke koje odbrana može osporavati izvođenjem dokaza na suđenju.²³ Iz istog razloga, formalno primanje na znanje na osnovu pravila 94(B), za razliku od onog na osnovu pravila 94(A), stvar je diskrecione odluke i omogućava Pretresnom veću da,

¹⁷ Drugostepena presuda u predmetu *Semanza*, par. 194; Odluka po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*, par. 22; Odluka u predmetu *Popović i drugi*, par. 13.

¹⁸ Odluka po žalbi u predmetu *Dragomir Milošević*, par. 21; Odluka po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*, par. 29, 37. *Vidi* i Odluku u predmetu *Stanišić*, par. 13.

¹⁹ Odluka po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*, par. 29; Odluka u predmetu *Popović i drugi*, par. 15.

²⁰ Odluka u predmetu *Stanišić*, par. 11; Odluka u predmetu *Popović i drugi*, par. 11; Drugostepena presuda u predmetu *Semanza*, par. 189, gde se citira Odluka po žalbi u predmetu *Momir Nikolić*, par. 17; Odluka po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*, fusnota 32 i par. 36.

²¹ Odluka po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*, par. 40.

²² Odluka po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*, par. 40, 42.

pošto je pažljivo uzelo u obzir prava optuženog, odluči koje će činjenice o kojima je već presuđeno formalno primiti na znanje.²⁴ Pored toga, budući da formalno primanje na znanje na osnovu pravila 94(B) nije zamišljeno radi uvođenja pravnih zaključaka iz ranijih postupaka, činjenica predložena na osnovu tog pravila ne sme sadržati zaključke ili kvalifikacije koji su *suštinski* pravne prirode.²⁵

III. DISKUSIJA

13. U ovom predmetu optuženi se tereti za pomaganje i podržavanje kažnjivog ponašanja podređenih u Sarajevu i Srebrenici u periodu od 1993. do 1995. godine, ili propust da kao nadređeni takvo ponašanje spreči ili kazni. Kažnjivo ponašanje navodnih podređenih osuđeno je putem Osuđujućih presuda Međunarodnog suda kao što je izloženo u Dodatku A Zahtevu.²⁶ Prema tome, Osuđujuće presude su relevantne za pitanja iz Optužnice za potrebe pravila 89(C).

14. Pretresno veće će sada razmotriti da li Osuđujuće presude ispunjavaju uslove iz pravila 94(A).

15. Mada je prilično nejasno kakvo tačno pravno sredstvo tužilaštvo traži Zahtevom, Pretresno veće smatra da tužilaštvo od njega traži da formalno primi na znanje činjenicu da su podređeni *počinili* zločine, a ne *samo postojanje* Osuđujućih presuda. Drugim rečima, predloženi predmet formalnog primanja na znanje obuhvata činjenične osnove, kao i pravne osnove na kojima počivaju Osuđujuće presude. Tužilaštvo stvarno i tvrdi da bi ga formalno

²³ Odluka po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*, par. 42; Odluka po žalbi u predmetu *Momir Nikolić*, par. 11. *Vidi* i Odluku po žalbi u predmetu *Dragomir Milošević*, par. 17.

²⁴ Odluka po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*, par. 41.

²⁵ Odluka po žalbi u predmetu *Dragomir Milošević*, par. 22; *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*, predmet br. IT-00-39-T, Odluka po trećem i četvrtom zahtjevu tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 24. mart 2005, par. 15.

²⁶ Optužnica, par. 40-46, 55-62; Dodatak A Zahtevu.

primanje na znanje Osuđujućih presuda oslobodilo obaveze da dokazuje da su podređeni počinili zločine kako se navodi u Optužnici.²⁷

16. Na početku, Pretresno veće je mišljenja da je osuđujuća presuda krajnji *pravni zaključak o krivičnoj odgovornosti* nekog lica, izveden na osnovu date činjenične situacije. Međutim, predmet formalnog primanja na znanje na osnovu pravila 94(A) mora biti *činjenična situacija* i taj predmet mora biti dovoljno dobro definisan, čak i ako je opisan terminima koji imaju pravno značenje.²⁸ Kod osuđujuće presude to nije slučaj. Drugim rečima, "osuđujuća presuda" se ne može shvatiti kao pravni termin koji se odnosi na dovoljno dobro definisane činjenice i stoga se, kao takva, ne može koristiti za potrebe formalnog primanja na znanje kao sredstvo za uvođenje činjenica sadržanih u osuđujućoj presudi. Umesto toga, sadržaj osuđujuće presude se može formalno primiti na znanje, obično na osnovu pravila 94(B), samo putem tačnog navođenja svake pojedine relevantne činjenice na kojoj se ta osuđujuća presuda zasniva.²⁹ Prema tome, osuđujuća presuda se ne može okarakterisati kao "činjenica" primerena za formalno primanje na znanje na osnovu pravila 94.

17. Čak i ako bi se Osuđujuće presude, onakve kakve su formulisane u Dodatku A Zahtevu, okarakterisale kao "činjenice", Pretresno veće se mora uveriti da su Osuđujuće presude "opštepoznate" činjenice. Iz formulacije pravila 94(A) je jasno da je "opštepoznata" činjenica notorna činjenica koja se ne može razumno osporavati, bez obzira na to da li je potvrđena sudskom odlukom ili nije. Sudska odluka o individualnoj krivičnoj odgovornosti, sama po sebi, ne podiže sadržaj tog zaključka na nivo "opštepoznatosti". Prema tome, tužilaštvo nije pokazalo da su Osuđujuće presude "opštepoznate" činjenice.

18. Pored izložene analize, Pretresno veće ističe da su Osuđujuće presude proistekle iz konkretnog konteksta sudskog postupka u predmetu protiv svakog od podređenih i da ih treba posmatrati u tom kontekstu. Međutim, takvi faktori su slični onima koji se uzimaju u

²⁷ Statusna konferencija, 2. septembar 2008, T. 269. Tužilaštvo u Dodatku A Zahtevu ne pominje samo dispozitive relevantnih presuda, nego i paragrafe sa zaključcima o individualnoj krivičnoj odgovornosti podređenih u svetlu ukupnih dokaza u tim konkretnim predmetima.

²⁸ *Vidi* par. 9 gore.

obzir kod formalnog primanja na znanje, na osnovu pravila 94(B), činjenica o kojima je već presuđeno, u skladu sa sudskom praksom razvijenom u vezi s tim pravilom.³⁰ U svetlu opšteg principa da su činjenice o kojima je već presuđeno u sudskom postupku "apsolutno obavezujuće, u najboljem slučaju, za strane u tom postupku (*res judicata*)," kada se takve činjenice formalno prime na znanje na osnovu pravila 94(B), odbrana ih može osporavati izvođenjem dokaza na suđenju.³¹ Za razliku od toga, formalno primanje na znanje Osuđujućih presuda na osnovu pravila 94(A) lišilo bi odbranu mogućnosti pobijanja dokaza i moglo bi ugroziti pravo optuženog na pravično suđenje.

19. Pretresno veće takođe podseća da je u više ranijih odluka već formalno primilo na znanje, na osnovu pravila 94(B), razne činjenice o kojima je već presuđeno koje su relevantne za krivičnu odgovornost podređenih, uključujući vezu između podređenih i krivičnih dela u osnovi.³²

20. U slučaju da tužilaštvo želi da u spis uđe sama činjenica o postojanju Osuđujućih presuda koje je Međunarodni sud izrekao podređenima, ono to uvek može uraditi pominjanjem relevantnih presuda u sudnici u toku svog dokaznog postupka.³³

IV. DISPOZITIV

21. Iz gorenavedenih razloga, i na osnovu pravila 54 i 94 Pravidnika, Pretresno veće ovim **ODBIJA** Zahtev.

²⁹ *Vidi* Odluku po zahtevu tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno u vezi sa Sarajevom, 26. jun 2008, par. 16 (i).

³⁰ *Vidi* par. 12 gore.

³¹ Odluka po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*, par. 42.

³² Odluka po zahtevu tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno u vezi sa Sarajevom, 26. jun 2008; Odluka po drugom zahtevu za formalno primanje na znanje činjenica relevantnih za bazu zločina u vezi sa Sarajevom, 17. septembar 2008; Odluka po zahtevu tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica relevantnih za bazu zločina u vezi sa Srebrenicom, 22. septembar 2008. *Vidi i* Odluku po zahtevu tužilaštva za formalno primanje na znanje presretnutih razgovora u vezi sa Srebrenicom s poverljivim dodacima, 1. septembar 2008.

³³ Statusna konferencija, 2. septembar 2008, T. 267.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu se merodavnim smatra tekst na engleskom.

/potpis na originalu/
sudija Alphons Orie,
predsedavajući sudija

Dana 25. septembra 2008.

U Hagu,
Holandija

[pečat Međunarodnog suda]